

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศที่เป็นฝ่ายชนะสงครามได้พยายามหาหนทางป้องกันมิให้เกิดสงครามขึ้นอีกจึงได้ร่วมมือกันร่างกฎบัตรสหประชาชาติ และได้จัดตั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Organization) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมโลก

ทั้งนี้ องค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งหน่วยงานซึ่งเป็นองค์การหลัก คือ คณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) โดยมอบหมายให้ทำหน้าที่ชำระไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นเบื้องต้น แนวคิดในการจัดตั้งคณะมนตรีความมั่นคงนั้นต้องการให้ประเทศมหาอำนาจทั้งห้าเป็นผู้พิทักษ์ สันติภาพของโลก เนื่องจากประเทศเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการยุติสงครามโลก และมีแสนยานุภาพทางการทหารและเศรษฐกิจเป็นอย่างมากจนทำให้ประเทศอื่น ๆ ไม่กล้าท้าทายอำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง นอกจากนี้กฎบัตรสหประชาชาติยังได้ระบุให้ ประเทศมหาอำนาจเป็นสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งมีสิทธิพิเศษในการลงคะแนนเสียงในการดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาสันติภาพ การให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ กับประเทศมหาอำนาจก็เพื่อให้สามารถควบคุมการดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง รวมทั้งทำให้ระบบความมั่นคงร่วมสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์แห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

ในระยะแรกนั้น การดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคงไม่อาจประสบผลสำเร็จตามที่คาดหมายไว้ เพราะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตมีความขัดแย้งในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองและระบอบการปกครองจนกลายเป็นสงครามเย็น (cold war) ทั่วโลก เมื่อเกิดภาวะสงครามเย็นขึ้นคณะมนตรีความมั่นคงก็ไม่อาจดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการรักษาสันติภาพได้ เนื่องจากระบบแห่งกฎบัตรสหประชาชาติได้วางเงื่อนไขให้ประเทศมหาอำนาจมีความสัมพันธ์ร่วมกัน หากปราศจากความร่วมมือร่วมใจกันของประเทศ

มหาอำนาจเหล่านี้แล้ว คณะมนตรีความมั่นคงก็ไม่มี ความหมายแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์โลกได้มีการเปลี่ยนแปลง ลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มเสื่อมลง ประเทศมหาอำนาจอย่าง สหภาพโซเวียต รวมทั้งประเทศในแถบยุโรปตะวันออกมีการปฏิรูปการปกครองภายใน อุดมการณ์ทางการเมืองอันเป็นสาเหตุของสงครามเย็นได้ยุติลง อุปสรรคในการดำเนินงานของ คณะมนตรีความมั่นคงได้สิ้นสุดลงเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ภายใต้อาณัติของสหประชาชาติ การดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง จึงเป็นเครื่องยืนยันหรือพิสูจน์ถึงระบบแห่งกฎบัตรสหประชาชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่า จะมีความ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศอยู่ต่อไป หรือไม่ หากไม่มีความเหมาะสมจะดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องกับสังคมนระหว่างประเทศอย่าง ไร รวมไปถึงแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของคณะมนตรีความมั่นคงที่จะเกิดขึ้นต่อไปในภาย หน้า

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาถึงแนวคิดและวิวัฒนาการของกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อให้ทราบถึงหลักการ และจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ

2. ศึกษา วิเคราะห์ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงเพื่อให้ ทราบถึงแนวคิด หลักเกณฑ์ วิธีการและกลไกการดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง

3. ศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้อำนาจของคณะมนตรีความมั่นคง เกี่ยวกับก้ารักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ของคณะมนตรีความมั่นคง

4. ศึกษาแนวทางการแก้ไขกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อพิจารณารูปแบบโครงสร้าง และอำนาจ หน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงที่เหมาะสมในอนาคต

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์นี้มุ่งประสงค์ที่จะวิเคราะห์ วิจัยในประเด็นเกี่ยวกับกฎบัตร สหประชาชาติ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคง การเปลี่ยนแปลงของ สังคมระหว่างประเทศ และกรณีศึกษาจากการดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคงในช่วง สงครามเย็นและภายหลังสิ้นสุดสงครามเย็น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคณะมนตรีความมั่นคง เช่น กฎบัตรสหประชาชาติ ตำราภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความผลงานวิจัย สิ่งพิมพ์ข่าวสารต่าง ๆ ฯลฯ ทั้งนี้การวิจัย วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลดังกล่าวนี้ รวมไปถึงการดำเนินการค้นคว้าจะอยู่ในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นส่วนใหญ่ โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิด หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วนำมาวิเคราะห์ ประเมินผลและหาข้อสรุป

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคง

บทที่ 2 ศึกษาเป้าหมายและหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ องค์การหลักต่าง ๆ ที่สำคัญคือ คณะมนตรีความมั่นคง

บทที่ 3 ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคงทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4 ศึกษาอุปสรรคในการดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง ได้แก่สงครามเย็น การเปลี่ยนแปลงของสังคมนานาชาติ รวมทั้งพิจารณาผลการดำเนินงานของคณะมนตรีความมั่นคง

บทที่ 5 กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของคณะมนตรีความมั่นคงหลังสงครามเย็น

บทที่ 6 พิจารณานโยบายที่เหมาะสมในการปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคง

สมมติฐาน

หลังจากสหประชาชาติได้ดำเนินกิจกรรมมาห้าสิบปีแล้ว คณะมนตรีความมั่นคงควรมีการปรับกลไก เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเวทีการเมืองระหว่างประเทศซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากการสิ้นสุดสงครามเย็นและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งหมายถึงการแก้ไขกฎบัตรสหประชาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด และวิวัฒนาการของกฎบัตรสหประชาชาติในการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ
2. เพื่อชี้ให้เห็นบทบาทและความสำคัญของคณะมนตรีความมั่นคงในการข่ารงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ
3. เป็นการเผยแพร่และให้ความกระจ่างเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคง
4. เป็นแนวทางในการพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไขกฎบัตรสหประชาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรีความมั่นคง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย